

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

– Har du gjort läxan?

En studie om föräldrars uppfattning om barnens läxor.

Ulrika Gustafsson

Handledare: Daniel Pettersson

Examinator: Peter Gill

Abstrakt

Gustafsson, U. (2013). – *Har du gjort läxan? – En studie om föräldrars uppfattning om barnens läxor.* C-uppsats i pedagogik. Högskolan i Gävle, Akademin för Utbildning och Ekonomi, Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap.

Den här studien ämnade undersöka föräldrars syn på barnens läxor och hur mycket tid de lägger ner på att hjälpa barnen med läxorna. Föräldrar till barn i årskurs två, fem och åtta har genom en enkätundersökning fått komma till tals. Studien visar att föräldrar är mestadels nöjda med den läxa barnet får från skolan. Det finns dock en tydlig skillnad mellan mammors och pappors syn på läxan och även den hjälp de ger. Pappor anser sig i högre grad ha tillräckligt med kunskaper för att hjälpa barnet med läxan, de anser också till viss del att barnen borde ha mer läxa i skolan. Trots detta är det mammorna som till större del hjälper barnet med läxan. Undersökningen visar också att pojkar får mer hjälp med sina läxor än flickor får. Eleverna lägger ner mer tid på läxläsning ju äldre de är och de får mer hjälp av sina föräldrar i de yngre åren.

Nyckelord: läxor, föräldrar, läxhjälp, elever, fritid

Innehåll

Inledning.....	1
Syfte	3
Definition av begreppet läxa	3
Vad säger styrdokumentet?	4
Tidigare forskning	5
Tid för läxläsning	7
Trivseln under läxläsningen	8
Föräldrarnas kunskap i förhållande till läxläsningen	9
Varför läxa?.....	10
Förälderns roll och ansvar	11
Metod	12
Tillvägagångssätt.....	12
Urval.....	13
Validitet och reliabilitet.....	13
Bearbetning av data	14
Etiska ställningstaganden	14
Resultat och analys.....	15
Svarsfördelning	15
Tid för läxläsning	15
Trivseln under läxläsningen	18
Förälderns kunskap i förhållande till läxläsning	20
Varför läxa?.....	23
Skolans erbjudande om läxhjälp	25
Diskussion och slutsatser	27
Sammanfattning av resultat och diskussion	27
Metodanalys	28
Förslag till vidare forskning	29
Referenser.....	30
Bilaga 1 Informationsbrev till lärare	
Bilaga 2 Missiv.....	
Bilaga 3 Enkät	

Inledning

Fenomenet läxa är intressant att studera då läxa ges till skolelever över hela världen, vilket gör att många berörs. Frågan är vad som är själva syftet med läxa, och då menas det faktum att den skall göras utanför skoltid, på elevernas egen fritid och inte själva ämnet eller den specifika uppgiften. Hur kan det komma sig att lärare menar att en del skoluppgifter bör göras i hemmet i stället för i skolan? Läxans utformning och syfte kan variera, även dess omfång både i form av tid, arbetsinsats eller andra personers inblandning. Intresset i den här studien ligger i att läxan förväntas göras på elevens egen fritid utan stöd av lärare och alltså inte själva uppgiftsinnehållet i läxan.

Förutsättningarna för läxläsning kan se olika ut beroende på hur nationella och internationella kontexter ser ut. En del elever läser sina läxor fort och lätt, medan andra kämpar och sliter många timmar med samma uppgift. Somliga elever läser sina läxor med stort intresse och engagemang, de läser till och med mer än vad läraren kräver. Andra läser inte sin läxa alls. Mängden läxa som eleverna får beror till stor del på lärarens sätt att genomföra undervisningen, en del lärare ger eleverna en stor mängd läxa och andra ger ingen eller liten mängd läxa. Mängden läxa är upp till skolan eller läraren att bestämma, detta då det inte är reglerat i läroplanen (Skolverket 2011).

En läxa kan beskrivas som en skoluppgift som skall göras på elevens egen tid, men elevernas egen tid ser med ganska hög sannolikhet olika ut. En del elever kanske inte har möjlighet att göra läxan då de har många timmars arbete varje eftermiddag för att hjälpa till att försörja familjen, andra kanske drillas hårt för en elitsatsning inom någon idrott, några kanske har så dåliga förutsättningar hemma att de inte finns en möjlighet för dem att göra sin läxa. Anledningarna kan vara många till att läxan blir eller inte blir gjord. Några barn har kanske föräldrar som gladeligen sitter många timmar tillsammans med sitt barn och hjälper till med läxläsningen, några föräldrar är kanske till och med lärare och har därmed goda kunskaper att hjälpa till. Andra barn har föräldrar som inte lägger ner någon tid alls på att hjälpa barnet med läxorna, de kanske inte har kunskaper som räcker till. En del barn bor i familjer med många syskon som kräver föräldrarnas uppmärksamhet, hur mycket än föräldrarna vill så finns det kanske inte tid och kraft nog att hjälpa barnen med läxorna.

Det finns troligtvis elever som vill göra sin läxa noggrant och riktigt men inte har de rätta förutsättningarna av olika anledningar. Möjligen finns det också elever med till synes goda förutsättning för läxläsning som ändå inte gör sina läxor. Vem bär det huvudsakliga ansvaret för att läxorna görs? Ligger ansvaret på eleven, läraren eller föräldern? Det kan tänkas att många föräldrar tar på sig ansvaret för att barnet gör sin läxa, det kan i sin tur föra med sig en del konflikter mellan föräldrar och barn, men också konflikter mellan föräldrar och lärare. Den allmänna uppfattningen är nog ändå den att efter de att läraren har informerat eleven om läxan och gett instruktioner om hur den ska genomföras, är det i huvudsak elevens ansvar att den görs.

I Sverige gäller skolplikt (Skolverket, 2012). Det betyder att alla barn som bor i Sverige (några undantag finns) ska ha möjlighet att gå i skolan men också att de är förpliktade att så göra. Den svenska skolan ska vara rättvis och alla ska få samma chans till god utbildning. Är det möjligt att ge alla samma chans när förutsättningarna kan vara så olika? Det är rimligt att tro att föräldrarna spelar en stor roll i elevernas läxläsning. Stora krav och förväntningar ligger på föräldrarna, vilket gör det intressant att studera läxan utifrån deras synvinkel.

Syfte

Även om det huvudsakliga ansvaret för läxan anses ligga hos eleven kan det vara bra med stöd från föräldrarna i läxläsande. Det är rimligt att tro att det ser olika ut för elever när det kommer till den hjälp de får med sin läxläsning i hemmet.

Syftet med studien är därför:

Att studera några föräldrars syn på läxor samt hur mycket tid de anser sig lägga ner på att hjälpa barnen med läxorna.

Frågeställningar för detta är således:

- Hur mycket tid anser de undersökta föräldrarna att deras barn får hjälp med sin läxläsning i hemmet?
- Av vem får eleven hjälp med sin läxläsning, enligt de undersökta föräldrarna?
- Påverkar elevens ålder mängden läxhjälp, enligt de undersökta föräldrarna?
- Påverkar de undersökta föräldrarnas utbildningsgrad om de anser sig ha kunskap nog för läxhjälp?
- Påverkas mängden läxhjälp om barnet är flicka eller pojke, enligt de undersökta föräldrarna?
- Är det enligt de undersökta föräldrarna skillnad, i den mängd läxhjälp mammor eller pappor ger?

Definition av begreppet läxa

I litteraturen förekommer det olika definitioner av vad läxa är. Westlund (2004) har en vid definition och menar att "läxor är en svårfångad hybrid som finns någonstans i gränslandet mellan uppgift och tid, arbete och fritid, skola och hem, individ och kollektiv" (Westlund, 2004, s. 78). Cooper (2007) är smalare i sin förklaring när han menar att läxa är en uppgift som ges av en lärare för att göras utanför skoltid. Ytterligare en definition är att "läxa är det arbete som inte sker på lektionstid" (Hellsten, 2000 s. 120). Westlunds definition visar hur mycket som ryms i begreppet läxa och hur svårt det är att definiera. Både Cooper och Hellsten

är smalare i sin förklaring, då de båda menar att läxa är uppgifter som ska göras utanför ordinarie skoltid.

I den här studien används ordet läxa som benämning på de olika uppgifter som eleverna får från sin skola eller lärare, att göra i hemmet eller i skolan utanför ordinarie lektionstid. Vilken typ av ämne eller arbetsuppgift läxan består av är inte av intresse i detta avseende. I texten skrivs ibland "att göra läxan" och ibland "att läsa läxan", betydelsen är dock densamma. Ordvalet avgörs av vilket som språkligt passar bäst.

Vad säger styrdokumentet?

Svenska skolans styrdokument har inte under någon period på ett tydligt sätt styrt eller påverkat innehållet eller syftet i elevers läxor. Det är upp till den enskilda skolan eller läraren att avgöra om läxa ska vara en del av undervisningen. Således är det upp till skolan eller läraren att avgöra vilken mängd läxa som är lämplig, vilket innehåll den ska ha och vilket syfte den ska uppfylla.

Den första allmänna läroplanen kom 1962, *Läroplan för grundskolan 1962*, (Skolöverstyrelsen, 1962). I den står att läsa, "huvuddelen av det med skolan förbundna arbetet bör göras i skolan" (s. 57).

År 1969 kom nästa läroplan ut, *Läroplan för grundskolan 1969*, (Skolöverstyrelsen, 1969), där är ordet bör utbytt mot ordet skall. Alltså står det att "huvuddelen av det med skolan förbundna arbetet skall göras i skolan" (s. 69). Det står även att hemuppgifter i största möjligaste mån bör vara frivilliga för eleverna.

I *Läroplan för grundskolan 1980*, (Skolöverstyrelsen 1980) återupptas läxor i läroplanen med orden: "hemuppgifter för eleverna utgör en del av skolans arbetssätt" (s. 50).

I *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet 1994*, (Utbildningsdepartementet, 1994) nämns ingenting om läxor eller hemuppgifter.

Inte heller i den nuvarande läroplanen, *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*, (Utbildningsdepartementet, 2011) nämns läxor eller hemuppgifter.

Läxans förekomst i läroplanerna genom åren har ändrats något över tid. I den nu gällande läroplanen nämns inte läxan, trots detta förekommer läxor i dagens skola. Det en möjlighet för föräldrar att privat anlita läxhjälp till sina barn och från första januari 2013 finns möjligheten att göra skatteavdrag för detta. Skatteavdraget kallas Rut-avdrag och kan användas för att anlita läxhjälp, förutsatt att läxhjälpen sker i eller nära bostaden och att läxhjälpen gäller skolarbete knutet till läroplanen (Skatteverket, 2013).

Tidigare forskning

Forskning inom ämnet läxa finns att finna både internationellt och nationellt. Mängden forskning är dock mycket begränsad. I kommande avsnitt beskrivs det nuvarande forskningsläget med hjälp av dessa forskningar men även med hjälp av närliggande, relevant litteratur. En förklaring ges på olika perspektiv att se på läxa.

Läxan anses vara en självklarhet i lärarens planering av elevernas arbete. På samma sätt anses den vara ett självklart inslag i barnens fritid. Trots att det globalt förekommer läxa för elever varje vecka är det väldigt få forskare som tagit sig an ämnet. Den amerikanska professorn Cooper (2007) har dock i nära trettio år studerat ämnet läxor, han anses vara en av de ledande inom läxforskning i USA. Han har genom sina studier ökat medvetenheten kring läxans komplexitet. Många har åsikter och tankar kring ämnet läxor och dess vara eller inte vara. Debatten kring ämnet har förändrats genom åren, motståndare och förespråkare har det dock funnits i alla tider (Cooper, 2007).

I låg- och mellanstadiet ger läxläsning ingen eller mycket liten effekt på inläringen. Inte förrän i högstadiet syns någon märkbar kunskapsvinst med att ge eleverna läxa, men den största effekten på kunskapsinläring får läxan på gymnasienivå. Även om läxan inte visar märkbar effekt hindrar det inte Cooper (2007) från att rekommendera läxa även i låg- och mellanstadiet. Lärare i åldersintegrerade klasser lägger mindre vikt på läxor än vad lärare gör i åldershomogena klasser gör (Johansson, 2010). Det viktigaste syftet till att ge läxa i de tidigare åren är att eleverna ska få studievana. En liten effektskillnad mellan olika ämnen går

dock att urskilja. Inom de samhälls- och naturorienterade ämnena där fakta ska läsas in ses läxan ha en positiv inverkan på lärandet. Även lästräning gynnas av att träna hemma för att kortare stunder av lästräning varje dag har bättre effekt än långa lässtunder som kommer med större intervall. En viktig del i inlärandet är repetition, så även gällande inlärandet av främmande språk. Läxan kan då ha en positiv effekt. Minst effekt har dock läxa i matematik, där den till och med kan ha motsatt verkan. Vidare så spelar utformningen av läxan en stor roll, då det ger bättre effekt med fler och korta läxor än få och längre. Även om flickor ofta sägs gynnas i dagens skola finns inte någon märkbar skillnad mellan flickor och pojkar när det kommer till effekten av läxläsningen. Det är grundläggande för att läxor ska vara till godo är dock att läxan uppfattas som positiv för de inblandade. Det finns en risk att läxor istället blir till en motsättning mellan hemmet och skolan och det gynnar inte någon (Cooper, 2007).

En studie gällande elevers studieprestationer som gjort på elever i Australien, Nya Zeeland, Storbritannien och USA visar en rangordning på de faktorer som har högst påverkan på studieprestationerna. Inte heller här visar sig läxor ha särskilt god inverkan på lärandet även om det ökar något med elevernas ålder. Läxan hittas där på 88:e plats av de faktorer som påverkar elevers studieprestationer (Hattie, 2009).

Den svenska läxforskaren Hellsten (2000) förekommer ofta i debatten kring läxor. Att läxan för med sig arbete för eleverna på deras fritid är en del av läxan som inte finns med i läxdebatten i tillräcklig utsträckning. Han beskriver en bild av elever som ser läxan som en självklarhet, vilken inte är för dem påverkansbar. Elevernas upplevelse är att läraren inte alltid förklarar för dem varför läxan ges. Den ska bara göras utan att ifrågasättas. Då lektionstiden inte räcker till kan eleverna få i läxa att göra färdigt sina uppgifter hemma. En allmän uppfattning från föräldrar och samhället i stort är att en lärare som ger mycket läxa är professionell och kompetent. Syftet bakom varför läxan ges ifrågasätts och diskuteras inte i stor utsträckning, utan ses mer som självklarhet (Hellsten 1997). Läxan stjälar fritid från eleverna och hindrar dem från att ha fritidsintressen och att umgås med kompisar och familj. Inte bara elevernas fritid påverkas, även föräldrarnas då de till viss del förväntas hjälpa barnet med läxan. Allt skolarbete borde göras i skolan och fritiden är elevens egen att förvalta (Kralovec och Buell, 2000).

Det finns också en annan bild av läxan. Steinberg (2006) är förespråkare för läxor och menar att frekvent och regelbunden träning gör att kunskaperna förstärks behålls längre. Det är

därför viktigt att lärare ger elever läxor. Det är rimligt att eleverna, varje skolvardagskväll, alltså fyra dagar i veckan har läxor redan från tidig ålder. Även Steinberg (2006) menar liksom Cooper (2007) att till en början bör de då vara korta, och inte så tidkrävande. Det är bättre med många, korta läxor som är lätta och roliga att göra, än med färre, mer tidkrävande och svåra läxor. Syftet med att tidigt i skolåren ge läxa till eleverna är att, läxläsning i de tidiga skolåren ger goda studievänor, som håller i sig vidare genom skolgången. Läxor ger även eleven möjlighet att ta ansvar för det egna skolarbetet. Läxan ökar antalet inlärningsstillfällen för eleverna och det frekventa lärandet påverkar inlärnings kvaliteten i positiv riktning. Läxläsning kan även användas som en nyttig repetition på det som redan arbetats med i skolan (Steinberg, 2006).

Elever menar i stor utsträckning att läxor behövs, det är då viktigt att de förstår varför läxan ges. Det finns ingen anledning att ge läxa för läxans skull. En större grad av eget inflytande skulle öka motivationen för läxan. Många önskar sig luriga tankeövningar istället för rena instuderingsuppgifter. En del elever önskar sig hellre längre skoldagar för att inte behöva ha någon läxa (Österlind, 2001).

Tid för läxläsning

Elevers upplevelse om tid år 1988 och deras upplevelse om tid år 2003 skiljer sig åt en aning. En svensk studie visar att orden *läxa* och *stress* förekommer i avsevärt högre grad år 2003 gentemot år 1988. Detta tolkas som att läxbördan har ökat över dessa femton år. Eleverna uttrycker en önskan om mer tid för läxläsning och det finns ett tydligt samband mellan fokus på läxor och känsla av stress (Westlund, 2004). Många elever anser att läxan tar alldeles för mycket tid av fritiden, de vittnar om att de har läxor på skolkvällar men även på lördagar och söndagar. Läxan kan i värsta fall bli gränslös och eleverna kan få en känsla av att aldrig känna sig klara med sin uppgift. Eleverna önskar i många fall förlänga skoldagen för att motviljan till läxor är så stor (Westlund, 2004; Österlind, 2001). Det skulle göra att skolarbetet gjordes klart i skolan och fritiden blev deras egen att förvalta. Studien visar på stora skillnader mellan olika skolklasser när det kommer till elevernas upplevelse av läxmängd. Huruvida det förklaras i olika koder och kulturer som utformas av eleverna själva i de olika klasserna eller av den faktiska mängden läxor är svårt att tyda (Westlund, 2004). Då forskning visar att läxan inte har någon märkbar effekt på vare sig lågstadiet eller mellanstadiet (Cooper, 2007; Hattie,

2009), kan det tyckas onödigt att läxa används i skolan under dessa år. Ett bättre alternativ kan tyckas vara att förlänga skoldagen så allt skolarbete görs i skolan så att eleverna kan använda sin lediga tid till aktiviteter av egen vilja (Leo, 2002). Amerikansk forskning visar att elever anger bristen på tid som en stor anledning till att inte göra sin läxa. De menar att de behöver ett socialt liv. Faktorer så som att umgås med kompisar och flick- eller pojkvänner spelar en stor roll (Kralovec and Buell, 2000). Ett heltidsarbete i Sverige innefattar vanligen 35 - 40 timmar i veckan. Veckans övriga tid är fritid och om övertidsarbete på fritiden beordras kan komplementärt eller lönetillägg förordas. Så är inte fallet i skolan utan där förväntas eleverna läsa sin läxa på sin fritid utan kompensation (Hellsten, 2000).

Läxor kan anses orättvisa då de upptar olika mycket tid och arbetsinsats för olika barn, den läxa som en elev klarar av på några minuter kan ta timmar att göra för en annan. Elever som har det lätt med skolarbete behöver möjligen kortare tid för läxläsning. Samtidigt som de som har det lite svårare med inläringen behöver mer tid. De som då troligtvis har haft den arbetsammaste skoldagen har då även den mest krävande läxan att läsa på fritiden, både sett ur hur hög ansträngningen är och i mängd av tid som behöver avsättas för läxläsning (Cooper, 2007). Även stödet i hemmet varierar, det kan skilja sig från en familj till en annan, men även inom samma familj över en länge tidsperiod. Med stöd kan möjligen läxorna göras under kortare tid än om läxorna görs ensam utan stöd (Frost, 1999). Det är då viktigt att hjälpen för med sig en positiv känsla och övergår till tjat och bråk. Många föräldrar vill spendera tid med sitt barn men det blir ofta att tiden spenderas *för* barnet istället. Vilket gör att föräldern använder sin tid till hushållsarbete och omsorg för barnet i stället för att hjälpa till med läxläsning (Forsberg, 2009).

Trivseln under läxläsningen

När föräldrarna själva gick i skolan hade de troligtvis läxor, vilket gör att de många gånger förutsätter att deras barn ska få läxor på samma sätt. Ett starkt argument för läxor är att få föräldrarna delaktiga i sitt barns skolarbete. Samtidigt är läxläsningen i hemmet inte en helt enkel sysselsättning. Den mysiga bild av barn och förälder som har tid tillsammans för läxläsning är inte alltid sanningsenlig. Läxan ligger till grund för många konflikter mellan barn och förälder (Cooper, 2007, Nilsson, 2008). Föräldrarnas engagemang i läxläsningen kan ha positiv effekt på elevernas lärande i de yngre åldrarna. Elever på högstadiet och gymnasiet

gynnas inte i samma utsträckning av föräldrarnas engagemang, föräldrarnas inblandning kan till och med ha motsatt effekt (Cooper, 2007).

Många föräldrar vill gärna hjälpa till med läxan, det är då viktigt med information från skolan om vad som gäller för läxan. Föräldrarnas roll ska till stor del vara att uppmuntra och uppmärksamma hur flitigt barnet arbetar med sin läxa. Det är mycket bättre att uppmuntra flitigheten i arbetet än själva kunskapen. Genom att motivera barnet till läxläsning och visa vad kunskapen kan användas till i vardagen kan föräldrar stötta sina barn. Om föräldrarnas hjälp med läxläsningen går ifrån positiv uppmuntran till tjat och bråk leder det ofta till motsatt effekt (Steinberg, 2006). Bråk och tjat kring läxläsningen leder till negativa effekter för lärandet även om tanken från föräldern är god menar även Leo (2004). Det är inte föräldrarnas ansvar att läxan görs. Därför bör läxan utformas på ett sätt att den kan göras utan föräldrarnas medverkan, ett undantag gäller för de yngre barnen som till en början behöver stöd i sin läxläsning.

Relationen mellan eleven och läraren är viktig, speciellt för barn som är särskilt utsatta på ett eller annat sätt. Även relationen mellan barn och förälder är viktig för barnens välmående och lärande (Olsson, 2011). Det gör att i många fall kan relationen vara viktigare att vårda än kämpandet med läxan.

Föräldrarnas kunskap i förhållande till läxläsningen

Föräldrarnas medverkan i barnets läxläsning kan också ha positiva effekter. Det har till stor del att göra med föräldrarnas utbildningsgrad. Även föräldrarnas tillvägagångssätt har inverkan, bäst är det om föräldern stöttar i bakgrunden och hjälper till att ge struktur. Föräldrars uppmuntran av problemlösning och eget tänkande ger bra resultat. Är föräldrarnas allt för aktiva i läxhjälpen kan det ge motsatt effekt, det är meningen att barnet ska bära huvudansvaret för att läxan görs och det är även barnet som ska göra läxan (Cooper, 2007).

Föräldrarnas egna kunskaper i det specifika ämnet är mycket betydelsefullt om det skall vara till hjälp för eleven vid läxläsning. Det finns en risk att föräldrarna ger svaren istället för att hjälpa till att analysera svårigheterna, vilket inte hjälper barnet i lärandet. Det går inte heller att kräva av föräldrarna att de skall ha de kunskaper som det tar många år av studier för lärare

att erövra. En lärare med yrkesstolthet borde inte vilja att föräldrarna hjälper eleverna med läxan (Hellsten, 2000).

Läxläsningen sker ofta i hemmet med hjälp av föräldrar som inte alltid har kunskaper i ämnet och inte heller alltid någon pedagogisk kunskap. Eleverna har rätt till stöd av professionella lärare, inte amatörmässig assistans från föräldrar. Under värdefull lektionstid pågår ofta planering och förberedelser för den kommande läxan. Läxan läses därefter på egen hand i hemmet för att återigen på värdefull lektionstid förhöras och kontrolleras. Det vore rimligt att skoluppgifterna görs i skolan och att eventuella förberedelser görs utanför skoltid (Henriksson, 1992)

En stor del av föräldrarna vill hjälpa sina barn med läxorna. Skolan kan få mycket stöd och hjälp från föräldrarna, problemet är att de ofta inte vet hur. Att god information angående skolarbete och läxor når föräldrarna är mycket grundläggande. Eleven bär det huvudsakliga ansvaret för att läxan läses men föräldrarna kan stötta och hjälpa sitt barn om de får information från skolan om hur de ska hjälpa till (Steinberg, 2006).

Föräldrar som vill hjälpa sitt barn med läxan bör ha goda och uppdaterade kunskaper i ämnet. Särskilt i matematik kan det vara ett problem att föräldern använder ett gammalt sätt att ställa upp och räkna ut tal. Det finns lärare som helt slutat ge läxa i just matematik för att de anser att de får lägga ner för mycket tid i skolan på att hjälpa eleverna reda ut de föräldrarna lärt dem hemma (Kralovec and Buell, 2000).

Varför läxa?

Det finns forskare som menar att man läser läxor på lågstadiet för att lära sig studieteknik som förberedelser inför mellanstadiet (Cooper, 2007; Steinberg, 2006). Vidare är läxorna på mellanstadiet till för att förbereda eleverna inför högstadiet. På det sättet förväntas eleverna genom läxor träna på självdisciplin och de får skapa sig goda studievänor, eleverna lär sig att ta ansvar och att hantera stressade situationer. Kralovec and Buell (2000) ifrågasätter starkt om det är nödvändigt för elever i unga år att lära sig hantera stress, och om det i sig kan vara en anledning att ge eleverna läxa. Cooper (2007) menar ändå att detta kan ge viktiga lärdomar på lång sikt, utanför skolan, genom hela livet.

Läxa omnämns inte i läroplanen och det är upp till varje skola eller lärare att använda sig av läxor i sin undervisning. Det är inte alltid säkert att lärare vet varför de ger läxa. Många lärare ger läxa till eleverna för att de känner en påtryckning från föräldrarna att ge läxa. Föräldrarna och eleverna i sin tur förstår inte heller alltid varför läxan ges. Det finns dock en allmän föreställning om att en duktig lärare ger mycket läxa. Gemensamt för både elever och lärare är att de menar att läxan är en självklar del av skolan och därför inte något de tänker särskilt på (Hellsten, 2000).

Det finns lärarhandledningar till i stort sätt alla läromedel. I dem kan läraren finna instruktioner för hur undervisningen skall gå till när läromedlet används i undervisningen. En stor del av dessa nämner inte över huvud taget läxa. Några få nämner läxa närmast i förbi farten. Detta hindrar inte lärare att använda sig av läxa även när dessa material används. Läxan tycks vara så djupt rotad att den inte ifrågasätts nämnvärt (Hellsten, 1998).

Föräldrarnas roll och ansvar

I skollagen står det att föräldern ansvarar för att barnet fullgör sin skolplikt (§20, kap 7, skollagen). Men det kan i själva verket vara högre krav på föräldrarna än så. Lennart Grosins skrift *Hemmets läroplan* delades 2002 ut till alla föräldrar i Stockholms stad med syftet att hjälpa föräldrarna att stötta sina barn i skolarbetet. Den innehåller enkla tips och råd som föräldrarna kan använda sig av för att vara ett bra stöd för barnen. Grosin menade sig se en skillnad i högutbildade och lågutbildade föräldrars möjligheter att hjälpa sina barn och ville igenom *Hemmets läroplan* stötta även de som inte har så mycket egen studievana att använda för att hjälpa barnen med läxorna (Grosin, 2001). Även Epstein (2001), Steinberg (2006) och Cooper (2007) menar att föräldrarna kan ta stort ansvar i barnets skolgång. Cooper (2007) presenterar också han en lista med tips och stöd till föräldrarna i hur de ska stötta barnen i läxläsning.

Hur mycket är det då rimligt att skolan får inkräkta på familjen och dess sysselsättning på fritiden? Klapp-Lekholm (2004) diskuterar runt dessa frågor och ställer sig kritisk till att det läggs ett stort ansvar på föräldern att lägga så mycket tid och engagemang på barnets skolgång.

Metod

För att nå syftet med studien valdes en kvantitativ ansats med hjälp av enkäter. En enkätstudie skulle ge många fler föräldrars åsikter, vilket låg i linje med intresset för studien. Det skulle vara enkelt för föräldrarna att besvara enkäten och den fick inte heller vara för tidskrävande. Enkäten utformades med strukturerade frågor då det skulle underlätta resultatbearbetningen. De fasta svarsalternativen utformades så att det inte fanns det något mittalternativ, det för att få föräldrarna att ta ställning och inte slentrianmässigt svara ett intetsägande mittalternativ. Det var även viktigt att ett ”vet ej” - alternativ fanns på varje fråga, för att ge en flyktväg till föräldern i fall de inte kunde ta ställning i frågan. Risken att föräldrarna ger upp och inte svarar färdigt på enkäten är stor om svarsalternativen inte stämmer överens med det svar som önskas ges (Trost, 2012). På enkäten fick föräldrarna svara på frågor gällande ämnet läxor. Det fanns även frågor som var till för att kunna utskilja svar från föräldrar med barn i olika årskurser, föräldrar till flicka eller pojke, föräldrarnas utbildningsgrad, mamma eller pappa till barnet och så vidare.

Tillvägagångssätt

Som förberedelse inför studien testades enkäterna på tio personer. Dessa besvarade enkäterna och kom med synpunkter angående frågornas utformning och relevans. Efter justering av frågorna på enkäten påbörjades studien (Patel och Davidsson, 2011). Dessa personers svar ingick inte vidare i studien.

Kontakt togs med rektorer på de aktuella skolorna för få godkännande att genomföra studien. På grund av en önskan att störa så lite som möjligt och orsaka minimalt med extra arbetsbelastning för lärare och annan skolpersonal då de troligen har nog med arbetsuppgifter som det är, fick varje skola själva föreslå hur utlämnande och hanteringen av enkäterna skulle gå till på deras skola. Efter överenskommelse lämnades enkäterna ut till respektive skola för att sedan av klasslärare delas vidare ut till eleverna. Det som var lika för alla var att varje barn i de aktuella klasserna fick med sig två enkäter med tillhörande missiv och två svarskuvert. Utdelandet av två enkäter till varje barn gjordes för att både mamman och pappans svar var

intressanta för studien. Risken fanns annars att det skulle bli övervägande många svar från den ena föräldern, troligen mamman. Enkäten delades ut till eleverna på en måndag och de förväntades vara tillbaka på skolan senast fredag. Detta för att längre tid att besvara en enkät och lämna tillbaka den till skolan knappast är nödvändig. Risken att den blir bortglömd är möjligen större vid längre tidsram. De besvarade enkäterna hämtades senare på de respektive skolorna.

Urval

Studien är genomförd i en mellanstor svensk kommun. I kommunen finns både kommunala och fristående skolor. Det finns små skolor med endast en litet antal elever och det finns stora skolor med många parallellklasser hela vägen från förskoleklass till årskurs nio. Studien utfördes på relativt stora skolor, men även en lite mindre. Anledningen till att dessa skolor valdes var dels de att de ställde upp och att de skulle kunna ge representativa svar (Trost, 2012).

För att göra en jämförelse mellan läxvanor i olika åldrar valdes föräldrar till barn i tre olika årskurser. En årskurs tidigt i grundskolan, en årskurs i mitten och en i slutet skulle ge den spridning som önskades. Läxläsningen har eventuellt inte riktigt kommit igång i årskurs ett, därför valdes årskurs två. Det är fortfarande en tidig årskurs i grundskolan men en del rutiner kring läxor har troligen etablerats. I årskurs fem är halva grundskolan avklarad, och eleven har därmed förmodligen läst många läxor. De har då god erfarenhet av läxor och ännu inga betyg, det kan betyda en annan situation kring läxläsningen. Årskurs åtta valdes av den anledningen att de är nära slutet på grundskolan och eleverna ska eventuellt snart vidare till gymnasieskolan. Goda betyg kan vara avgörande för att komma in på den utbildning som önskas. Det är möjligt att läxläsningen påverkas av jakten efter goda betyg.

Validitet och reliabilitet

Då endast 40 procent av de utdelade enkäterna besvarades är det troligt att de som svarade finner ämnet mer intressant än de som inte svarade på enkäten. Det är med största sannolikhet en faktor som påverkar resultatet. De som besvarat enkäterna har dock svarat på alla frågorna, och inte lämnat någon obesvarad. En annan faktor som påverkar resultatet kan vara

människans önskan att vara till lags. Det kan göra att en fråga besvaras på ett sätt som föräldern tror är det önskvärda svaret. Frågorna kan också anses vara känsliga och det kan kännas viktigt att framstå som en god förälder vilket också kan påverka resultatet. Föräldrarna förmedlar på enkäten sin uppfattning i de olika frågorna och det behöver inte med säkerhet betyda att det är fakta. Vilka frågor som ställdes och på vilket sätt påverkar såklart resultatet. Frågorna på enkäten gäller läxa som fenomen, det finns möjligen föräldrar som haft en specifik läxuppgift i tanken när de besvarat enkäten, det går inte att påverka.

Bearbetning av data

All data från de inlämnade enkäterna fördes in i Excel och där räknades de olika resultaten ut. Svaren jämfördes med varandra för att på det sättet se eventuella skillnader eller likheter mellan de olika variablerna. Svaren räknades om till procent för att lättare ge en tydlig överblick av resultatet. De tabeller och figurer som redovisas i resultatdelen gjordes även de i Excel. Delar av de resultat som gavs visas enbart i text.

Etiska ställningstaganden

Föräldrarna informerades genom ett missiv att svaren i enkäten endast skulle användas i syfte av denna undersökning. Att deltagandet i undersökningen var frivilligt framgick utav missivet, det var även tydligt att det enskilda svaren inte gick att härleda till enskilda individer utan var helt anonyma. På det viset uppfylldes Vetenskapsrådet (2002) krav. En önskan om att få många svar för att få en brädd på studien fanns dock med i brevet.

Resultat och analys

I följande avsnitt kommer resultatet från enkätundersökningen redovisas med tillhörande analyser. Resultatet kommer att åskådliggöras med hjälp av tabeller och figurer.

Svarsfördelning

Av 181 besvarade enkäter är 60 procent besvarade av mammor och 40 procent av pappor. Av alla enkäter är 28 procent besvarade av föräldrar med barn i årskurs två, 38 procent är besvarade av föräldrar med barn i årskurs fem och 34 procent från föräldrar med barn i årskurs åtta. Svarsfördelningen mellan flickor och pojkars föräldrar är att 55 procent av de besvarade enkäterna kommer från flickors föräldrar och 45 procent kommer från föräldrar till pojkar.

Tid för läsläsning

Resultatet från enkäterna visar att föräldrarna uppskattar att barnen får hjälp med sin läxa i högre utsträckning i de yngre åldrarna. Det är rimligt att anta att de yngre barnen behöver mer hjälp med sin läxa än de äldre. Flera forskare menar även att föräldrarnas hjälp behövs mer i de yngre åldrarna och att det till och med kan ge motsatt effekt om föräldrarna hjälper barnen för mycket i högstadiet (Cooper, 2007, Kralovec and Buell, 2000).

Föräldrar till barn i årskurs två uppskattar att deras barn lägger ner cirka 80 minuter i veckan på läsläsning. Föräldrarna uppskattar att de då hjälper barnet med läxan i cirka 50 minuter per vecka. Det betyder att elever i årskurs två uppskattas få hjälp med läsläsningen av sina föräldrar ungefär 63 procent av den totala tid de lägger ner på läsläsning.

Elever i årskurs fem uppskattas lägga ner cirka 75 minuter i veckan på läsläsning och deras föräldrar uppskattar att de hjälper dem cirka 39 minuter i veckan. Elever i årskurs fem uppskattas få hjälp med läsläsningen av sina föräldrar ungefär 51 procent av den totala tid de lägger ner på sin läsläsning.

I årskurs åtta uppskattar föräldrarna att barnet lägger ner cirka 100 minuter varje vecka på läxläsningen och föräldrarna uppskattar att de hjälper sitt barn cirka 28 minuter i veckan. Elever i årskurs åtta uppskattas få hjälp av föräldrarna cirka 28 procent av den totala läxläsningstiden.

Tabell 1 visar antalet minuter elever och föräldrar uppskattas lägga på läxläsning per vecka. Även hur stor del av läxläsningstiden eleven uppskattas få hjälp av en förälder, visat i procent.

Årskurs	elevens tid per vecka	föräldrarnas tid per vecka	föräldrahjälp i % per vecka
Årskurs 2	80 min	50 min	63%
Årskurs 5	75 min	38 min	51%
Årskurs 8	100 min	28 min	28%

Resultatet visar också att nära 100 procent av barnen i årskurs två och fem uppskattas få hjälp av en förälder någon stund under veckan, medan endast 68 procent av eleverna i årskurs åtta uppskattas få hjälp av en förälder någon gång under veckan. En faktor som kan ha viss inverkan är att förälder inte i samma utsträckning anser sig ha tillräckliga kunskaper för att hjälpa sitt barn med läxan i årskurs åtta som i de tidigare åren. Detta visar också resultatet och redovisas under rubriken *Föräldrarnas kunskap i förhållande till läxläsningen* här nedan.

Av den totala läxhjälp eleverna uppskattas få från sina föräldrar kommer den mesta tiden från mammorna, en liten ökning av pappornas läxhjälp ses i årskurs fem. Pojkar uppskattas få hjälp med sina läxor i högre utsträckning än flickor. 44 procent av den tid flickorna uppskattas lägga ner på läxläsning får de hjälp av en förälder. Pojkar uppskattas få hjälp 58 procent av den tid de lägger ner på läxläsning. Möjligen förväntar sig föräldrarna att flickor klarar av att läsa sin läxa utan stöd av föräldrarna i högre utsträckning än pojkar. Det kan möjligen höra ihop med att skolan anses vara mer lämpad för flickor än pojkar.

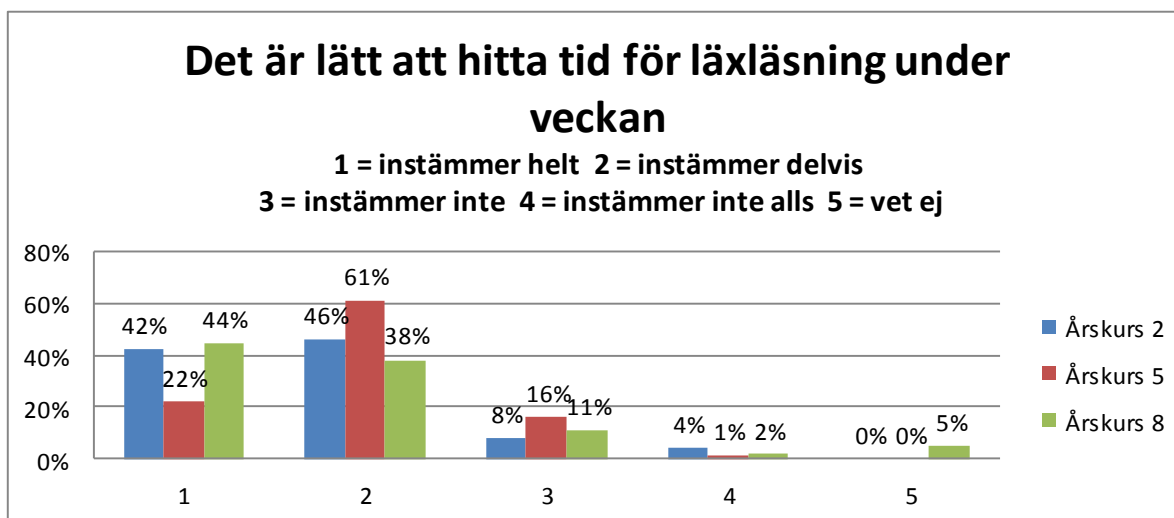
Tabell 2 visar fördelningen mellan föräldrarna när det kommer till den tid barnet uppskattas få hjälp med sin läxläsning.

	Årskurs 2	Årskurs 5	Årskurs 8
mamma	66%	60%	66%
pappa	33%	40%	33%

Tabell 3 visar den uppskattade fördelningen mellan hur stor andel av den totala läsläsningstiden barnet får hjälp av en förälder.

Flickors hjälp	44%
Pojkars hjälp	58%

Då enkäterna delades ut i dubbla exemplar till eleverna, för att besvaras av båda föräldrarna på var sin enkät, är siffran gällande föräldrarnas tid i förhållande till barnets inte säkert helt korrekt. Detta för att den ena föräldern fyller i den tid hon eller han hjälper sitt barn med läxan, inte den tid den andra föräldern lägger ner på samma barns läsläsning, då denne förväntas göra det på sin enkät. Lämnar då den andra föräldern inte in enkäten blir det slutgiltiga resultatet inte helt korrekt gällande den mängd läxhjälp barnet får. Svaren ger ändå en indikation om hur mycket tid barnen får hjälp med sin läsläsning, därför presenteras svaren.

Figur 1 åskådliggör föräldrarna uppskattning huruvida det är lätt att hitta tid under veckan för läsläsning. Föräldrarnas svar är uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

Att hitta tid för läsläsning ser inte ut att vara några större problem i någon årskurs, då 88 procent av föräldrarna till elever i årskurs två, 83 procent av föräldrarna till elever i årskurs fem och 82 procent av föräldrarna till elever i årskurs åtta svarade instämmer eller instämmer delvis med frågan. Det verkar dock vara aningen svårare att hitta tid för läsläsning i årskurs två och fem än i årskurs åtta. Svårast verkar det vara i årskurs fem. Det är rimligt att anta att elever i större utsträckning har, en eller flera, organiserade fritidsaktiviteter i årskurs fem än i

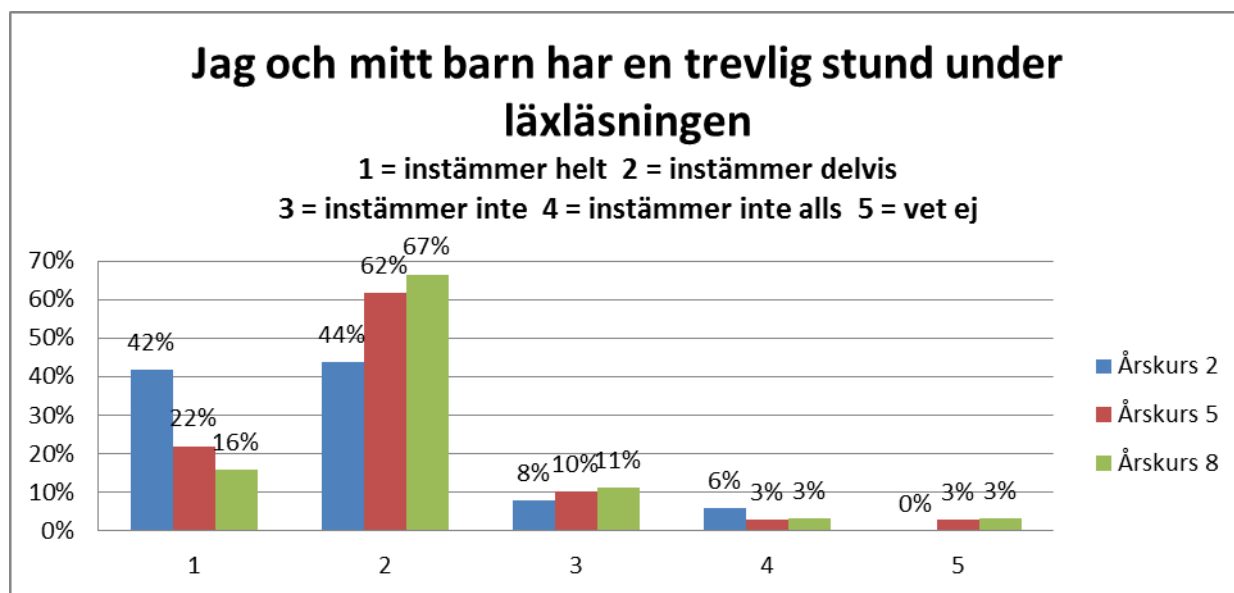
årskurs två och åtta. I årskurs två har många antagligen ännu inte börjat med någon organiserad fritidsaktivitet, i alla fall inte in någon större utsträckning. I årskurs åtta har många möjligen redan slutat med de organiserade fritidsaktiviteterna. Sannolikt upplever föräldrarna inte heller det som en svårighet att hitta tid för läxläsningen i årskurs åtta för att eleverna då sköter läxläsningen själv i större utsträckning.

Resultatet visar även att det inte är lättare eller svårare för mammor eller pappor att hitta tid att hjälpa sitt barn med läxläsningen, det verkar inte vara någon större svårighet. Intressant att hålla i tanken här är dock att det är mammor som i högre utsträckning bedömer att de hjälper barnet med läxan än pappor.

Av resultatet går också att utläsa att det inte är lättare eller svårare att hitta tid för läxhjälp beroende på om barnet är flicka eller pojke. Att flickor inte bedöms få lika stor andel läxhjälp hjälp som pojkar, får inte glömmas bort här.

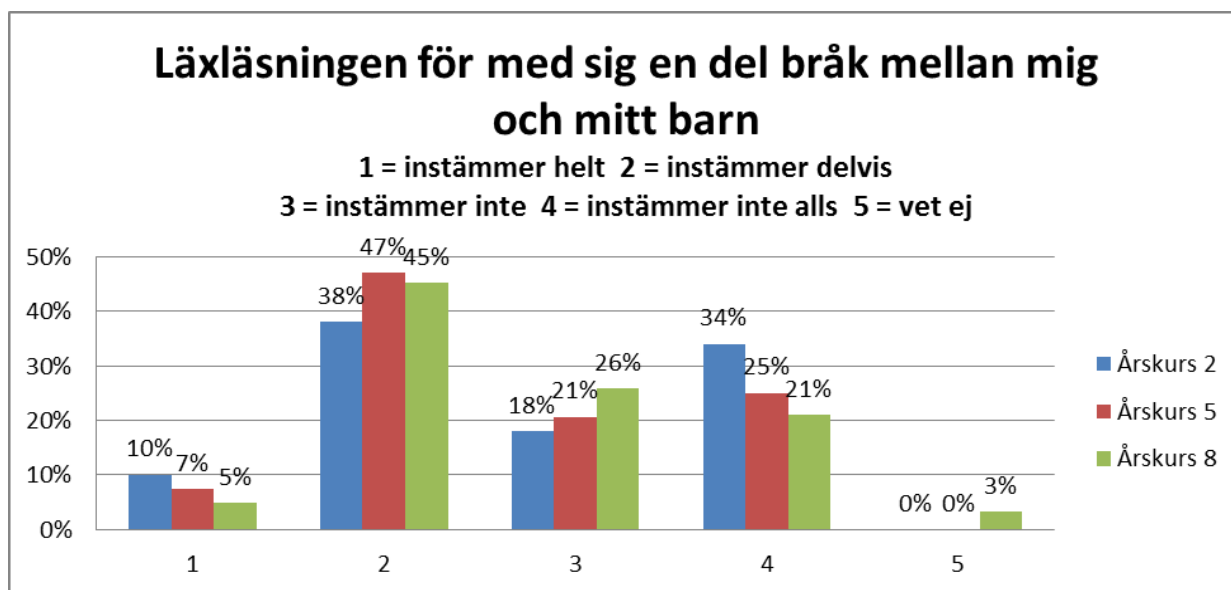
Trivseln under läxläsningen

Följande avsnitt kommer att behandla trivseln under tiden som läxan skall läsas. Det är rimligt att anta att det ser olika ut i olika hem när det kommer till trivseln runt läxläsningen.

Figur 2 visar föräldrarnas uppfattning när det gäller trivseln under läxläsningen. Svaren är uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

Stunden för läsläsning uppfattas av föräldrarnas generellt som trevlig. 86 procent av föräldrarna med barn i årskurs två menar att de instämmer helt eller delvis i att läsläsningen medför en trevlig stund. 84 procent av föräldrar med barn i årskurs fem och 83 procent av föräldrarna med barn i årskurs åtta svarar på samma sätt. En liten skillnad kan ses när det kommer till att föräldrar med barn i årskurs två i större utsträckning svarar instämmer helt än föräldrar med barn i årskurs fem och åtta, då deras svar är i högre utsträckning instämmer delvis. Det visar att läsläsningen upplevs som lite trevligare när barnet är litet. En faktor som kan spela in här kan möjligen vara en önskan av att vara till lags och att som förälder finns det troligtvis en önskan att läsläsningen ska vara trevlig. Eftersom så det mest frekventa svaret visar att föräldrarna bara delvis instämmer med påståendet gällande trivseln, är det rimligt att anta att läsläsningstiden ändå inte alltid är så trevlig. Det finns en generell uppfattning om att mycket läxor är bra (Hellsten, 2000), det kan vara en orsak till att föräldrarna svarar på det här sättet.

Figur X visar huruvida läsläsningen för med sig en del bråk mellan barn och förälder. Svaren är uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

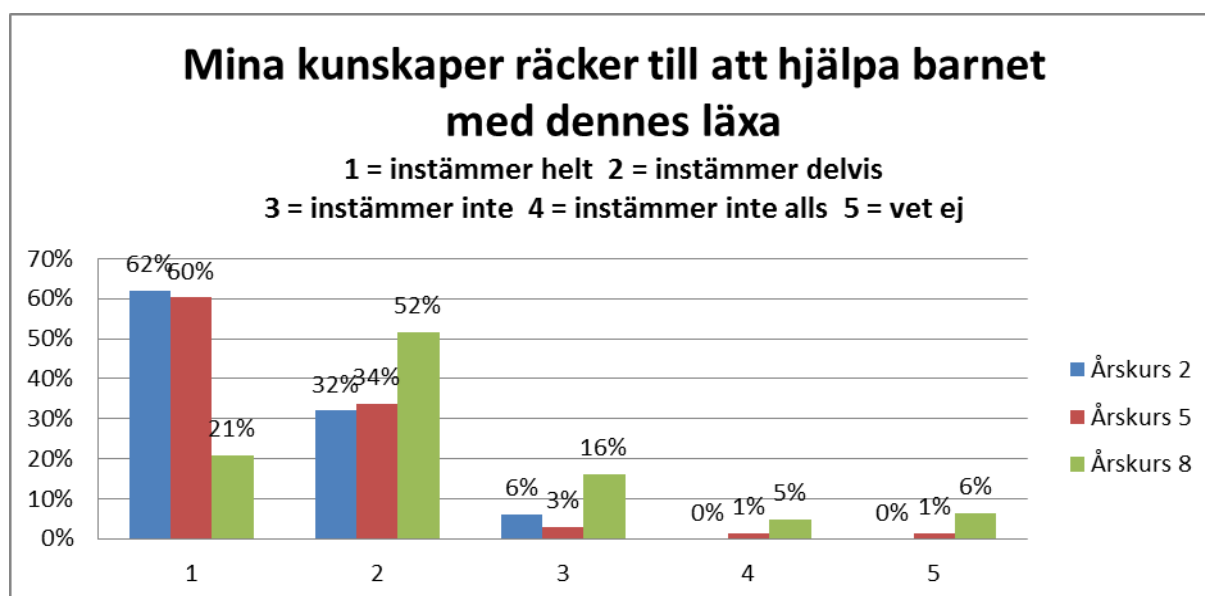
Resonemanget ovan angående önskan att vara till lags spåds på här, då det vanligaste svaret på frågan om huruvida läsläsningen för med sig en del bråk är instämmer delvis. Det visar att läxsituationen för med sig en del bråk i både årskurs två, fem och åtta. Läsläsningstiden kan såklart vara både trevlig och bråkig, många olika faktorer spelar in, ämnet läxan avser,

läxans svårighetsgrad, tidpunkt på dygnet när läxan görs, föräldrarnas stressnivå, barnets stressnivå, före eller efter middagsmaten, listan kan göras lång.

Aningen trevligare uppger mammor än pappor att det är att hjälpa barnet med läxan. Pappor svarar också i högre utsträckning att läxläsningen för med sig bråk mellan förälder och barn. Skillnaden är inte stor men ändå intressant att belysa. Kan detta vara en anledning till att pappor inte hjälper barnet med läxan i samma utsträckning som mammor? Eller kan det faktum att pappor inte hjälper barnet med läxan i samma utsträckning som mammor vara orsak till det här resultatet? Eller kan det möjligen vara andra orsaker?

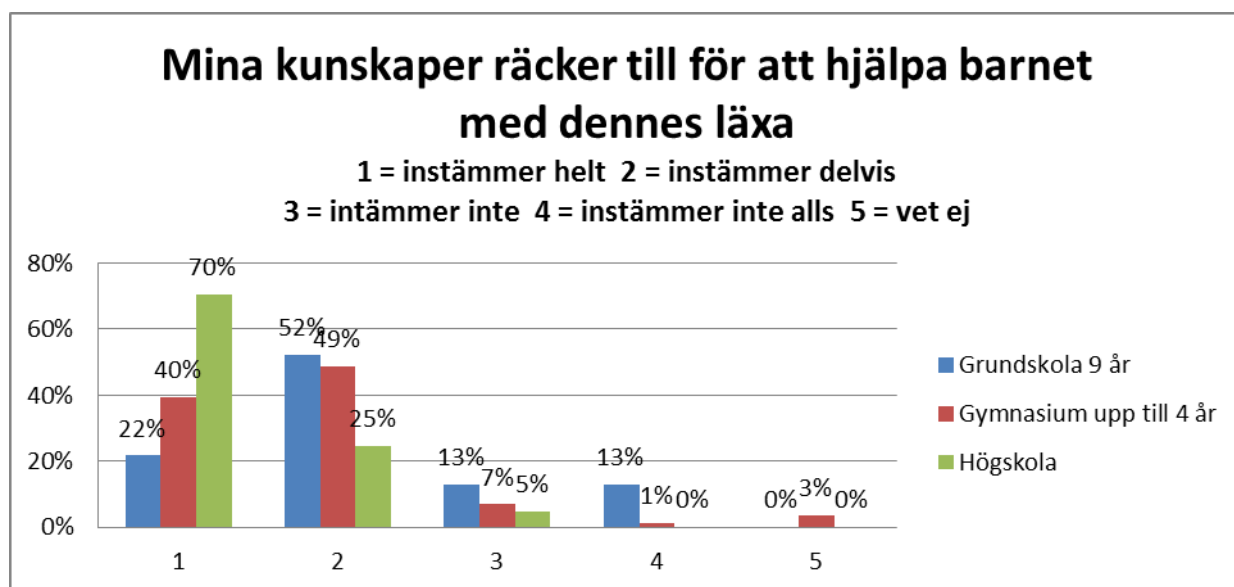
Skillnaden mellan flick- och pojkföräldrars svar i detta avsnitt är inte stor. Det som kan utläsas av enkätsvaren är ändå att det är lite trevligare läxstunder för flickföräldrar än för pojkföräldrar. Läxläsningen för dock med sig aningen mer bråk mellan förälder och barn för flickföräldrar än för pojkföräldrar. Skillnaden är liten, och lite motsägelse full, men ändå intressant att belysa.

Föräldrarnas kunskap i förhållande till läxläsning

Figur 3 visar föräldrarnas uppfattning angående deras egna kunskapers räckvidd när det kommer till att hjälpa barnet med läxan. Svaren är uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

Föräldrarna med barn i årskurs två och fem svarade till 94 procent att de instämmer helt eller delvis i påståendet att deras kunskaper räcker till för att hjälpa barnet med dennes läxa. I årskurs åtta är motsvarande siffra endast 77 procent. Den större andelen av dessa har svarat att de endast delvis instämmer. Tidigare forskning visar att lärare till viss del får lägga ner lektionstid på att lära om eleverna då det fått fel läxhjälp av föräldrarna (Kralovec och Buell, två000). Forskare menar också att det är orimligt att föräldrar ska ha den kunskap som krävs (Hellsten, 2000). Läxan bör därför utformas så den kan göras utan förälders inblandning (Leo, 2000). Kan det vara tokigt att ge läxa som behöver förälders inblandning när det finns en risk att föräldrarna inte har nog kunskaper?

Figur 4 visar föräldrarnas uppfattning angående deras egna kunskapers räckvidd när det kommer till att hjälpa barnet med läxan. Svaren är uppdelade i föräldrarnas utbildningsnivå.

70 procent av föräldrarna med högskoleutbildning svarar att de instämmer helt i att deras kunskaper räcker till för att hjälpa barnet med dennes läxa. 40 procent av föräldrarna med gymnasieutbildning och 22 procent av föräldrarna med enbart 9- årig grundskoleutbildning menar att de instämmer helt. Att föräldrar som själv gått i skola i många år har lättare att hjälpa sina barn med läxan låter rimligt. Grosin (2001) menar också detta då hemmets läroplan delas ut i Stockholm för att stötta föräldrar med liten eller ingen studievana.

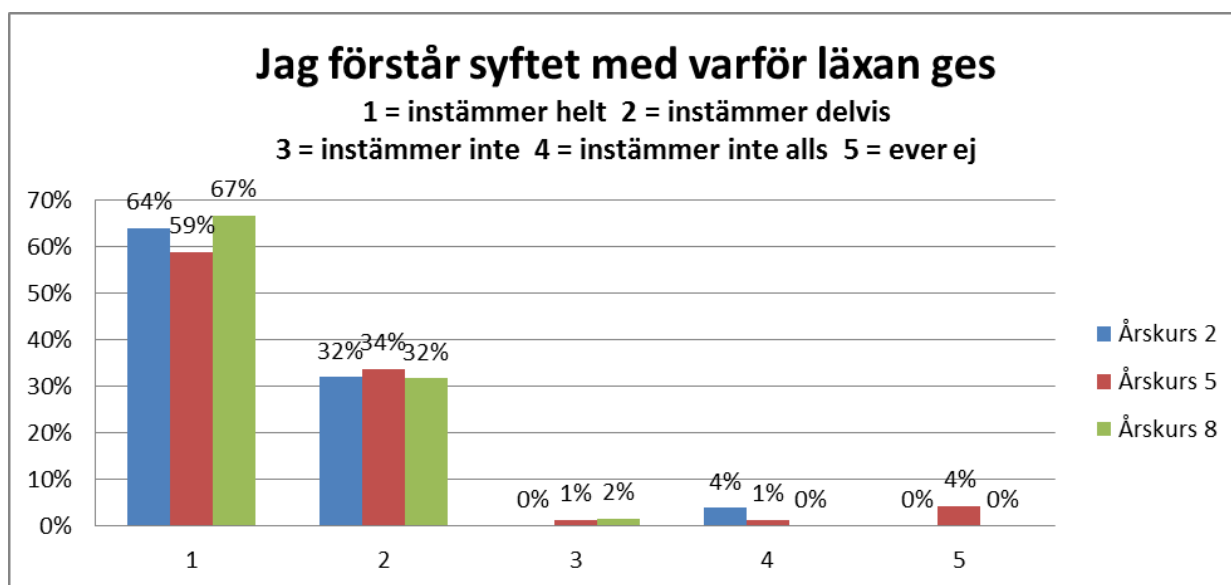
Under rubriken *Tid för läxläsning* ovan, redovisas att nära 100 procent av barnen i årskurs två och fem får hjälp av en förälder någon stund under veckan, medan endast 68 procent av eleverna i årskurs åtta får hjälp av en förälder någon gång under veckan.

De föräldrar som inte anser sig ha kunskaper nog att hjälpa sitt barn med läxan, gör det inte heller i stor utsträckning. Av de föräldrar som uppger att de inte hjälper barnet med läxan har den största andelen enbart gått i skola i nio år. Föräldrar med barn i årskurs åtta som svarat att de inte hjälper sina barn med läxan någon gång under veckan menar 60 procent deras kunskaper räcker till för att hjälpa barnet med läxan. Av alla föräldrar till barn i årskurs åtta svarar 73 procent att de anser sig ha kunskaper nog att hjälpa barnet med läxan. Av föräldrarna som uppger att de inte hjälper barnet med läxan är 42 procent grundskoleutbildade i nio år, 33 procent har gymnasieutbildning och 25 procent är utbildade på högskola.

Pappor svarar i högre utsträckning än mammor att de har nog med kunskaper att hjälpa sina barn med läxan. Anmärkningsvärt är då att det ändå är mammorna som i högre grad hjälper barnet med läxan.

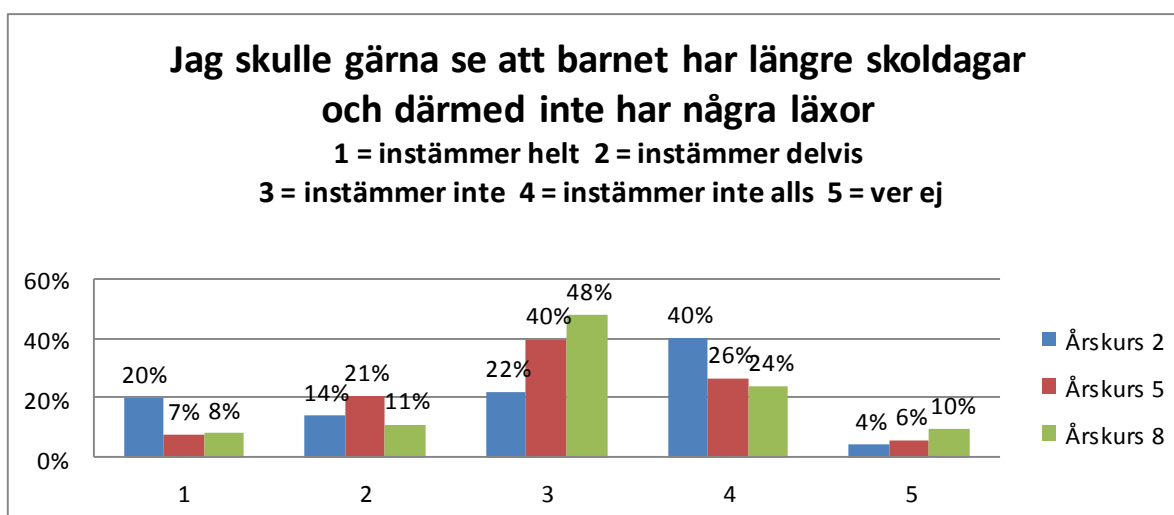
Föräldrarnas uppfattning är också att deras kunskaper räcker till i högre utsträckning när det kommer till flickors läxa gentemot pojkars. Har det med flickors egen syn på läxan att göra eller föräldrarnas syn på flickors förmåga att läsa läxan själv? Ligger den här uppfattningen till grund för att flickor inte får lika mycket läxhjälp som pojkar? Det är rimligt att anta att flickor och pojkars läxa inte skiljer sig åt nämnvärt.

Varför läxa?

Figur 5 visar huruvida föräldrarna anser sig förstå syftet med varför läxan ges, resultaten är uppdelade i årskurs 2, 5 och 8.

Resultatet visar tydligt att föräldrar till barn i alla de tre årskurserna anser sig helt eller delvis förstå syftet med varför läxan ges. Det intressanta med det resultatet kan vara att lärarna själva många gånger inte riktigt vet varför läxan ges. Uppenbart är dock att de lyckas förmedla ett syfte till föräldrarna.

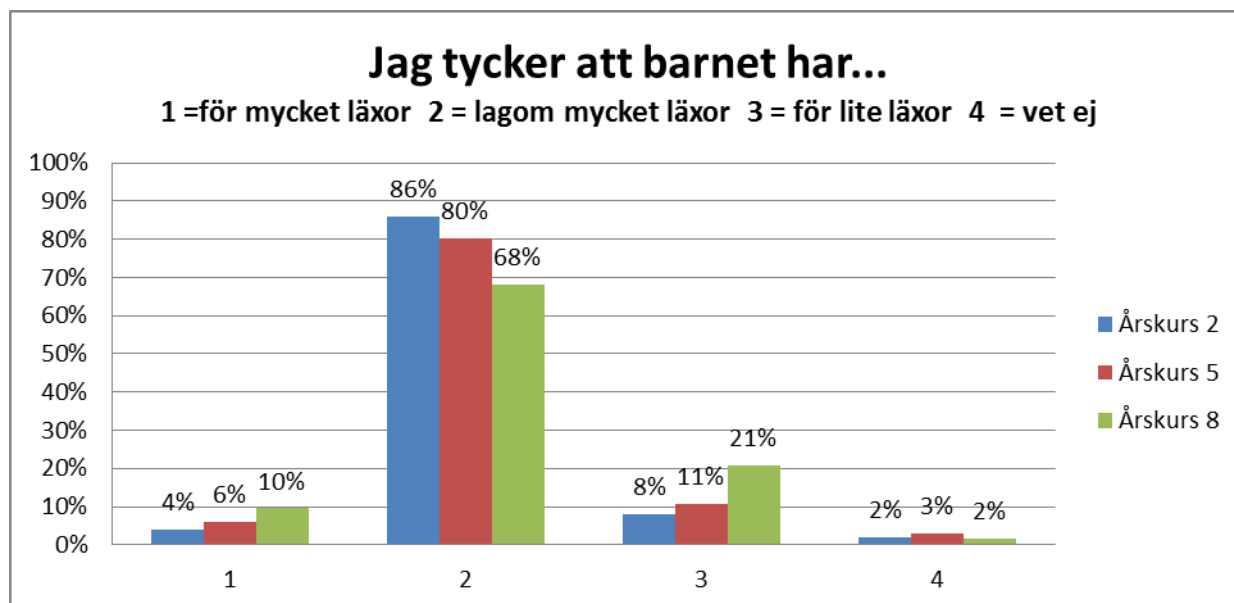
Figur 6 visar om föräldrarna gärna skulle se att barnet har längre skoldagar och därmed inte ha några läxor. Svaren är här uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

Föräldrar till barn i årskurs två instämmer helt eller delvis med påståendet till 34 procent, medan föräldrar till barn i årskurs fem instämmer helt eller delvis till 28 procent och föräldrar till barn i årskurs åtta instämmer helt eller delvis till 19 procent. Det övervägande är dock att 62 procent av föräldrarna till barn i årskurs två inte eller inte alls instämmer, 66 procent av föräldrarna till barn i årskurs fem inte eller inte alls instämmer och att 72 procent av föräldrarna till barn i årskurs åtta inte eller inte alls instämmer i påståendet.

Det visar att föräldrar i större utsträckning gärna skulle se längre skoldagar och därmed inga läxor, ju yngre barnet är. Detta kan bero på att föräldrarna i större utsträckning hjälper sina barn med läxan i de yngre åldrarna, och i och med det blir mer direkt påverkade av läxläsningen än högre upp i åldrarna. Tidigare forskning visar dock att eleverna i viss utsträckning önskar bort läxan för att istället ha längre skoldagar (Österlind, 2001).

En lite större andel mammor än pappor önskar längre skoldagar och därmed inga läxor. Det är rimligt att anta att det har att göra med att mammor i högre utsträckning än pappor lägger ner tid på barnets läxläsning.

Flickföräldrar önskar i högre utsträckning längre skoldagar och därmed inte några läxor än pojkföräldrar. Kan det ha att göra med att skolan som den är idag är utformad på ett sätt som gynnar flickor, och det gör att föräldrar tror att flickor orkar med en längre skoldag bättre än pojkar gör?

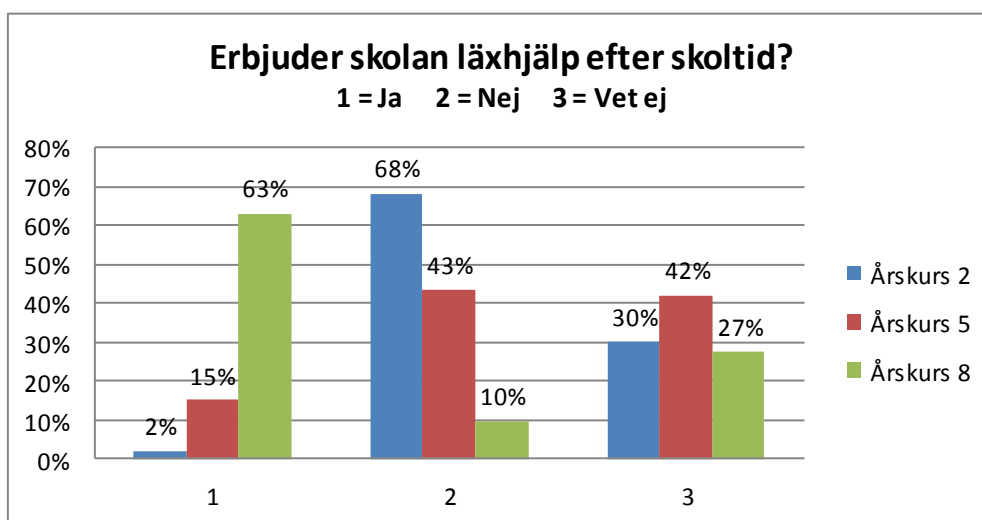

Figur 7 visar föräldrarnas åsikt när det kommer till den mängd läxor barnet har. Svaren är uppdelade i årskurs två, fem och åtta.

Föräldrarnas svar visar att de tycker att barnen har lagom mycket läxor även om en större läxmängd till viss del önskas i årskurs åtta. Även detta kan antas ha att göra med att föräldrarnas aktiva inblandning är mindre i årskurs åtta än i årskurs två och fem. Även här kan en önskan om att vara till lags spela in genom att inte ifrågasätta läxmängden, utan till och med önska lite större mängd läxa.

Det står tydligt att det är pappor i högre grad än mammor som anser att barnen har för lite läxor, och det är mammor som tycker att de har för mycket. Även här kan det tyckas vara intressant att det är mammor som huvudsakligen står för läxläsningshjälpen i hemmet.

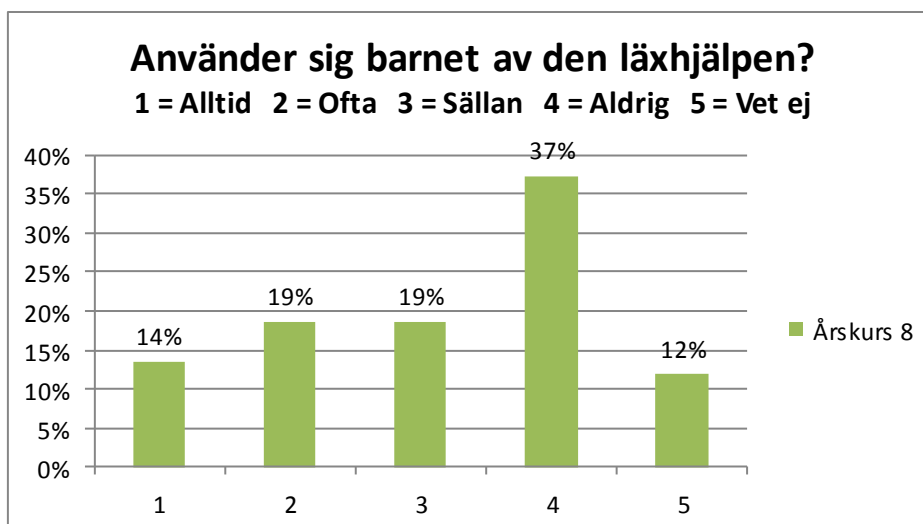
Skolans erbjudande om läxhjälp

Figur 8 visar föräldrarnas kännedom om den eventuella läxhjälp som skolan erbjuder. Svaret är uppdelat i årskurs två, fem och åtta.

I årskurs åtta erbjuder skolan 63 procent av eleverna läxhjälp efter skoltid 15 procent av eleverna i årskurs fem erbjuds läxhjälp från skolan. Motsvarande siffra för elever i årskurs två är endast 2 procent. Föräldrarnas svar visar också på en stor ovisshet gällande frågan, då en ansevärd andel svarade vet ej på frågan.

Det intressanta med det här resultatet är att elever i årskurs två och fem uppskattas vara de som får mest tid från föräldrarna till läxhjälp. Tidigare forskning visar också att det är i de yngre åren som läxhjälp behövs (Cooper, 2007; Steinberg, 2006). Rimligen vore det passande med lärarledd läxhjälp från skolans sida även i dessa år.

Figur 9 visar huruvida den erbjudna läxhjälpen utnyttjas av eleverna. Då läxhjälp i huvudsak erbjuds i årskurs åtta visas endast föräldrars svar med elever i den årskursen.

Enligt föräldrarnas enkätsvar används inte skolans läxhjälp i särskilt stor utsträckning. 56 procent av eleverna använder sig enligt enkätsvaren sällan eller aldrig av den läxhjälp skolan erbjuder, 33 procent använder sig alltid eller ofta av skolans läxhjälp. Det är vanligare att pojkar än flickor använder sig av skolans läxhjälp visar också svaren.

Att det statliga Rut-avdraget inte används i särskilt stor utsträckning står klart då endast 1 av 181 föräldrar menar att de använder sig av detta avdrag.

Diskussion och slutsatser

Sammanfattning av resultat och diskussion

Tanken med studien var att undersöka föräldrars syn på barnens läxor och hur mycket tid de anser sig lägga ner på att hjälpa barnen med läxorna. Att elever får hjälp med sin läxa i olika utsträckning står enligt undersökningen klart, det resultatet är heller inte förvånande. Att barn verkar få mer hjälp av sina föräldrar ju yngre de är knappast ett resultat som är svårbegripligt. Yngre barn behöver troligen mer omsorg och stöd av föräldrarna inom fler områden än läxläsning så det faller sig möjligen naturligt att hjälpa till även med läxan.

Flickor får enligt enkätsvaren inte lika mycket hjälp med läxan som pojkar och det väcker en och annan fundering, möjligen har föräldrar en känsla av att flickor klarar av att läsa sin läxa på egen hand i större utsträckning än pojkar. Eller har föräldrar en känsla av att pojkar *inte* klarar det i samma utsträckning. Enligt Cooper (2007) ger inte läxan någon effekt på inläringen i tidigare år och inte heller syns någon märkbar skillnad på läxans inläringseffekt mellan flickor och pojkar.

Resultatet visar också att mammor lägger ner mer tid än pappor på att hjälpa barnet med läxan. Det är även fler mammor än pappor som har svarat på enkäten, så det är lätt att anta att det är mammor som i större utsträckning är de som hjälper barnet att ta ansvar för skolarbetet. En fundering gällande det resultatet kan vara att det är nedärvt från tidigare generationer att mammorna tar hand om barnen. Även om det nu kan tyckas vara förlegat finns det möjligen kvar i viss utsträckning. Däremot är det pappor som i högre utsträckning tycker att eleverna ska ha mer läxa. Det kan ha att göra med att det är mammorna och inte papporna som står för arbetsinsatsen när det kommer till läxläsning enligt undersökningen. Meningen var dock aldrig att denna studie skulle lägga stort fokus på skillnaden mellan mammor och pappor men resultatet visar att skillnaderna är stora, så många intressanta frågor väcks inom det området. Även förälderns utbildningsgrad påverkar läxläsningen, föräldrar med utbildning från högskola anser sig i hög grad ha kunskaper nog att hjälpa barnen med läxan. Huruvida det svaret speglar föräldrarnas faktiska kunskap eller deras egen tro till densamma visas inte i studien, möjligen är det en kombination. Överlag anser föräldrar att barnen har lagom mycket läxor och vill inte så gärna förlänga barnens skoldag mot att de i stället inte ska behöva ha

någon läxa. Tidigare forskning visar dock att en del elever vill det (Westlund, 2004; Österlind, 2001). Som tidigare nämnts så finns det en allmän generell åsikt att en bra lärare ger mycket läxa, det spås på här. Det är dock lite vanligare bland föräldrar till barn i de yngre åldrarna att önska bort läxan, det är även de som i högre utsträckning hjälper till med läxan och det kan då höra ihop med deras egen arbetsinsats. Föräldrarna anser sig även i hög grad förstå syftet med varför läxa ges.

Att skolor i sådan liten utsträckning erbjuder läxhjälp till eleverna kan anses som förvånande, å andra sidan är den läxhjälp som erbjuds inte så flitigt använd, det skapar frågor gällande kvalitén eller marknadsförandet av läxhjälpen. Det kan också vara ett nytt inslag med läxhjälp på skolan, vilket gör att den inte är riktigt etablerad. Rut-avdraget har inte fått fäste när det kommer till läxläsningen. Vad som händer vidare med det blir intressant att följa.

Något ställningstagande huruvida läxor bör förekomma i dagens skola eller inte hade ingen del i studien. Studien handlade om föräldrarnas uppfattning om läxan. Tidigare forskning visar att om läxläsningen i hemmet blir en källa till konflikt och det blir bråkigt mellan barn och förälder i samband med läxläsning ger läxläsning inget gott resultat för inlärandet (Cooper, 2007, Leo, 2004, Nilsson, 2008, Steinberg, 2006). Då relationen mellan barn och förälder är mycket viktig för barnets välmående, är det rimligt att fundera runt om den relationen bör utsättas för den här typen av prövning. Det kanske är sundare för barn och förälder att spendera tid tillsammans då de gör något de båda uppskattar. Även läxförespråkare som Steinberg, (2006) menar att läxläsande bör inneha en positiv känsla för att ha positiv verkan på lärandet. Här får föräldrarnas inställning och uppfattning en viktig del i barnet läxläsning. Det finns anledning att tro att om föräldrarna har en negativ inställning till läxan kan de föra över sina åsikter och känslor till barnet. Föräldrarnas missnöje kan då lätt bli barnets. Detsamma gäller troligen även det omvända, föräldrars positiva inställning till läxläsande påverkar barnet i gynnsam riktning. Därför är föräldrarnas uppfattning viktig.

Metodanalys

En stor nackdel med enkäter som studiemetod är ett stort bortfall, så även i den här studien. Det exakta antalet enkäter som delades ut är svårt att säga då kontakten med skolan till stor del skedde genom rektorer och expeditionspersonal inte i så stor utsträckning direkt med klasslärare. Uppskattningsvis delades cirka 450 enkäter ut. 181 korrekt besvarade enkäter finns med i studien vilket ger en svarsfrekvens på endast 40 procent. En relativt stor del, ca 10

procent, av enkäterna var enbart ifylld på ena sidan vilket gjorde att de inte ansågs relevanta för studien. Anledningarna till det stora bortfallet kan vara många. Även om enkäterna delas ut till eleverna så ska de tas hem, fyllas i och tas tillbaka. Det är en lång och inte helt enkel väg för enkäterna att gå. Önskvärt hade varit att få tillfälle att delta på föräldramöte och be föräldrarna besvara enkäten där på plats. Den möjligheten fanns dock inte då inget föräldramöte låg inplanerat under den aktuella tiden för studien.

Enkätens utformning hade sina brister och några av frågorna gick därför inte att använda i studien. Under resultatbearbetningen upptäcktes också att några frågor lämnades med frågetecken och kompletterande frågor hade varit önskvärda. Då hela 19 inlämnade enkäter enbart var ifyllda på ena sidan är det klart att även där fanns en brist i tydligheten på enkätens utformning.

Förslag till vidare forskning

Eleverna får hjälp med sin läxa i olika utsträckning från sina föräldrar. Läxa nämns inte i läroplanen och det är upp till varje skola eller lärare att ge eller inte ge läxa till eleverna i den utsträckning de önskar. Detta kan te sig orättvist. En studie som ämnar undersöka hur lärarna ser på varför de ger eleverna läxa vore intressant att göra. Under arbetet med den här studien har frågan diskuterats med olika lärare. De har haft många förklaringar till varför läxan ges, för att eleven ska ta eget ansvar för sitt skolarbete, för att föräldrarna ska veta vad barnet gör i skolan och att eleven måste repetera varje dag är några av de vanligaste argumenten. Kan inte eleverna ta ansvar för sitt skolarbete i skolan, och kan inte föräldrarna bara fråga barnet vad denne gör i skolan och går det inte att repetera varje dag i skolan? Syftet tycks vara tydligt för lärarna när det kommer till uppgiften som ges, men inte lika tydligt varför uppgiften måste ges som läxa och inte göras under lektionstid. Så en studie som ämnar ge klarhet i lärarnas åsikter om fenomenet läxa vore intressant att göra.

Referenser

- Cooper, H. (2007). *The battle over homework: Common ground for administrators, teachers and parents* (3:e upplagan). Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Epstein, J. (2001). *School, Family and Community partnership; Preparing Education and Improving*. Thousand Oaks, California: A Sage Publications Company.
- Forsberg, L. (2009). *Involved parenthood*. Doktorsavhandling. LiU-tryck, Linköping.
- Frost, P. (1999). Lärplågan. *Lärarnas tidning*, nr 21, 1999.
- Hattie, J. (2009). *Visabel learning*. Tayler & Francis e-Library.
- Hellsten, J-O. (1997). Läxor är inget att orda om: Läxan som fenomen i aktuell pedagogisk litteratur. I *Pedagogisk Forskning i Sverige*. 1997, årg. 2, nr 3.
- Hellsten, J-O. (2000). *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt: En studie av hur grundskoleelevers arbetsmiljö skapas - förändras - förblir som den är*. Doktorsavhandling. (Uppsala studies in education, 86) Uppsala: Uppsala universitet.
- Henriksson, S. (1992). *Lärarens klokbok*. Göteborg: Gothia.
- Johansson, E-A. (2010) *Essays on schooling, gender and perental leave*. Doktorsavhandling. Department of economics, Uppsala universitet.
- Klapp-Lekholm, A. (2004). Föräldrars oavlönade pedagogiska arbete. Kap 7 i rapporten: *Nära gränsen? Perspektiv på skolans arbetsliv*. Malmö: Arbetslivsinstitutet.
- Kralovec, E and Buell, J. (2000). *The end of homework, How homework disrupts families, overburdens children and limits learning*. Boston: Beacon Press.
- Leo, U. (2002). *Läxor är och förblir hemarbete*. Magisteruppsats. Malmö: Malmö högskola.
- Nilsson, A. (2008). Ska jag hjälpa dig med läxan? – om föräldrars stöd i skolarbetet. A. Nilsson (Red.), *Vi lämnar till skolan det käraste vi har*. (s. 80-87). Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Liber.
- Olsson, E. (2011). *Social relations in youth – Determinants and consequences of relations to parents, teachers and peers*. Doktorsavhandling. Stockholm: Stockholms universitet.
- Patel, R och Davidsson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.
- SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Skolöverstyrelsen. (1962). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.
- Skolöverstyrelsen. (1969). *Lgr 69 - Läroplan för grundskolan. Allmän del*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

- Skolöverstyrelsen. (1980). *Läroplan för grundskolan. Allmän del. Mål och riktlinjer, timplaner, kursplaner*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget.
- Steinberg, J. (2006). *Läxläsning*. Malmö: Glerups.
- Skatteverket. (2013). *Rutavdrag*. Hämtad 2013-05-30, från <http://www.rutavdrag.se/>
- Skolverket. (2012). *Skolplikt*. Hämtad 2012-05-30, från http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.148938!/Menu/article/attachment/Skolplikt%20och%20r%C3%A4tt%20till%20utbildning%20120302.pdf
- Trost, J. (2012). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet. (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Utbildningsdepartementet. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Westlund, I. (2004). *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift*. PiUS rapport. Linköping: Linköpings universitet.
- Österlind, E. (2001). *Elevers förhållningssätt till läxor – en uppföljningsstudie*. Falun: Högskolan dalarna.

Bilaga 1 Informationsbrev till lärare

Information till lärare

Jag studerar vid Högskolan i Gävle och skriver just nu en C-uppsats i ämnet läxor. Jag ber er därför dela ut frågeformulären till eleverna så de kan ta hem dem till föräldrarna. Det är föräldrarna som **var för sig** besvarar frågorna. Därför ska alla elever få med sig två frågeformulär och två kuvert. Frågeformulären lämnas till eleverna måndagen den 18 februari och sista inlämningsdag är fredagen den 22 februari.

På fredagseftermiddag den 22 februari kommer jag till er skola och hämtar dem.

Vid frågor ring mig gärna

Ulrika Gustafsson
XXX - XXX XX XX

Tack på förhand!

Bilaga 2 Missiv

Till föräldrar/vårdnadshavare

Jag är student vid Högskolan i Gävle och jag är intresserad av att studera ämnet läxor. Jag vill studera läxor från föräldrars synvinkel. För detta ber jag om er hjälp. Deltagandet sker anonymt och frivilligt. Svaren kommer inte att kunna kopplas till enskild individ. Hög svarsfrekvens är viktigt för studiens tillförlitlighet, jag ber er därför att besvara och återsända frågeformuläret.

Anledningen till att ni fått två exemplar är att jag ber er besvara frågeformuläret **var för sig**. Vänligen återlämna frågeformuläret i medföljande kuvert till klassläraren snarast, dock senast fredagen den 22 februari 2013.

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur elevernas eventuella läxhjälp ser ut utanför schemalagd skoltid. Frågeformuläret delas ut till föräldrar med barn i årskurs 2, 5 och 8 vid tre olika skolor i Gävle kommun.

Vid frågor eller funderingar angående studien, kontakta mig gärna.

Ulrika Gustafsson
XXXXXXXX@XXX.XX

Tack på förhand för er medverkan!

Bilaga 3 Enkät

Om du har fler än ett barn, ha det barn i åtanke vars lärare delade ut frågeformuläret när du besvarar frågorna.

Markera det alternativ som passar in bäst på din åsikt.

	Instämmer helt	instämmer delvis	instämmer inte	instämmer inte alls	vet ej
Det är lätt att hitta tid för läsläsning under veckan	()	()	()	()	()
Jag och mitt barn har en trevlig stund under läsläsningen	()	()	()	()	()
Jag känner att relationen till mitt barn förstärks med läsläsningen	()	()	()	()	()
Jag känner att relationen med mitt barn försvagas med läsläsningen	()	()	()	()	()
Läsläsningen för med sig en del bråk mellan mig och mitt barn	()	()	()	()	()
Jag anser att det är barnets ansvar att göra sin läxa	()	()	()	()	()
Jag anser att barnet tar ansvar för sin läxa	()	()	()	()	()
Jag anser att det är mitt ansvar att barnet gör sin läxa	()	()	()	()	()
Jag tar ansvar för att barnet gör sin läxa	()	()	()	()	()
Mina kunskaper räcker väl till att hjälpa barnet med dennes läsläsning	()	()	()	()	()
Jag skulle gärna se att barnet har längre skoldagar och därmed inte har några läxor	()	()	()	()	()

Jag förstår syftet med varför läxan ges () () () () ()

Jag tycker att barnet har för mycket läxor () lagom mycket läxor () för lite läxor () Vet ej ()

Erbjuder skolan läxhjälp efter skoltid? Ja () Nej () Vet ej ()

Använder sig barnet av den läxhjälpen? Alltid () Ofta () Sällan () Aldrig () Vet ej ()

Använder du RUT-avdraget, och betalar själv för läxhjälp till ditt barn? Ja () Nej () Vet ej ()

Är du aktivt inblandad i ditt barns fritidsaktiviteter? Ja () Nej () vet ej ()
(tränare, ledare eller liknande)

Är du politiskt aktiv? Ja () Nej () Vet ej ()

Lever du ihop med barnets andra förälder? Ja () Nej ()

Barnets kön? Flicka () pojke ()

I vilken årskurs går barnet? åk 2 () åk 5 () åk 8 ()

Får ditt barn hemspråksundervisning i skolan? Ja () Nej ()

Din relation till barnet mor () far () annan ()

Hur många barn under 18 år ingår i familjen? 1 () 2 () 3 () 4 () fler ()

Barnets placering i syskonskaran? 1a () 2a () 3a () 4a () annan_____

Hur mycket tid i veckan uppskattar du att barnet lägger ner på sin läxläsning?
Svar i 10-tal minuter_____

Hur mycket tid i veckan lägger du på barnets läxläsning? (svar i 10-tal minuter) _____

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå

Grundskola 9år ()

Gymnasieutbildning 2 år ()

Högskoleutbildning upp till 3 år ()

Gymnasieutbildning 3 år ()

Högskoleutbildning mer än 3 år ()

Gymnasieutbildning 4 år ()